

TOPONIMIA BUCOVINEI LA MIJLOCUL SECOLULUI AL XIX-LEA CONFORM CADASTRULUI FRANCISCAN (DISTRICTUL RĂDĂUȚI)¹

CONSTANTIN UNGUREANU

Lucrările cadastrale din secolul al XVIII-lea

În sec. al XIX-lea în toate provinciile din Monarhia Habsburgică au fost realizate măsurări cadastrale cu scopul de a îmbunătăți sistemul de impozitare, de a cunoaște mai exact structura terenurilor agricole și de a preciza rentabilitatea acestora, de a stabili proprietarii tuturor parcelelor funciare. Primele lucrări cadastrale s-au realizat încă în prima jumătate a sec. al XVIII-lea în provincia austriacă Lombardia din nordul Italiei. În a doua jumătate a sec. al XVIII-lea – prima jumătate a sec. al XIX-lea, în cea mai mare parte a fostei Monarhii Habsburgice au fost realizate trei reforme de impozitare a proprietăților: theresiană, josephină și franciscană. Rectificările de impozitare de pe timpul împărătesei Maria Theresa au fost elaborate în perioada 1747–1756.

Împăratul Joseph al II-lea a ordonat, la 20 aprilie 1785, elaborarea unui nou regulament de impozitare a proprietăților funciare, care prevedea, în principal, lichidarea impozitarii diferențiate a proprietăților dominicale (ale marilor proprietari laici și ecleziastici) și rusticale (ale țăranilor). Potrivit acestui regulament, impozitul urma să fie perceput în dependență de venitul terenului funciar, dar nu de apartenența socială a proprietarului.

Pentru implementarea noului regulament, timp de numai patru ani s-au realizat, sub supravegherea ofițerilor și a altor militari, lucrări de măsurare a terenurilor pe o suprafață de 207 370 km² din Monarhia Habsburgică. Hărțile cadastrale au fost elaborate pentru unități administrative mai mici, adică pentru orașe și sate. Totuși, Cadastrul Josephin a fost valabil doar o perioadă foarte scurtă de timp, din noiembrie 1789 până în primăvara anului 1790. Noul împărat Leopold al II-lea a sistat regulamentul josephin de impozitare, în principal din cauza

¹ Studiu realizat în cadrul proiectului de cercetare a Fondului Austriac pentru Promovarea Științei (österreichischen Fond zur Förderung der Wissenschaft), <http://fvf.ac.at> (Proiect nr. P20219) „Cadastrul Franciscan (1817) Carintia / Bucovina”.

nemulțumirii marilor proprietari laici și ecleziastici, dar și din cauza evenimentelor revoluționare din Franța. În majoritatea provinciilor austriece s-a revenit la metoda veche de impozitare, introdusă pe timpul împărătesei Maria Theresa.

La sfârșitul sec. al XVIII-lea – începutul sec. al XIX-lea, Monarhia Habsburgică a fost implicată în mai multe războaie napoleoniene, soldate cu imense pierderi umane și materiale, dar și cu rapturi teritoriale. După încheierea acestor războaie, în Monarhia Habsburgică era nevoie de reorganizarea sistemului de impozitare a terenurilor și imobilelor. Pentru aceasta, însă, era necesar de realizat măsurări cadastrale în toate provinciile austriece.

Realizarea Cadastrului Franciscan în Monarhia Habsburgică

La 23 decembrie 1817, împăratul Franz I a emis o patentă imperială, prin care se ordona efectuarea unor măsurări cadastrale în toate provinciile germane și italiene ale monarhiei, cu excepția teritoriilor aflate sub suzeranitatea Coroanei maghiare. Acest cadastru este cunoscut drept Cadastrul Franciscan sau Cadastrul stabil. Pe parcursul efectuării acestui cadastru, măsurările pe teren s-au realizat în baza unei triangulări trigonometrice, ceea ce a permis elaborarea unor planșe și hărți cadastrale mult mai exacte față de măsurările anterioare. Localitățile de impozitare (*Steuergemeinden*) din perioada josephină au fost preluate ca cele mai mici unități administrative și au devenit localități cadastrale. De regulă o localitate cadastrală cuprindea o singură localitate (oraș, târg, sat). Doar în cazul când satele erau foarte mici, atunci două sau mai multe sate formau o localitate cadastrală.

Lucrările de efectuare a noului cadastru au demarat în anul 1817 în Austria de Jos și au continuat, cu unele întreruperi, pe parcursul a mai bine de patru decenii, până în anul 1861. Marea majoritate a planșelor cadastrale au fost elaborate la scara 1:2880. Totodată, în zonele montane s-au realizat planșe și la scara 1:5760, iar în unele orașe mari – și la scara de 1:1440 sau chiar 1:720. În perioada 1817–1861 au fost realizate în total măsurări în 30 556 de localități cadastrale cu o suprafață de 300 082 km², care cuprindeau 49 138 140 de parcele. Costurile realizării acestui cadastru s-au ridicat la 17 583 000 guldeni austrieci. În total au fost elaborate 164 375 de planșe cadastrale, marea majoritate la scara 1:2880².

Primele măsurări cadastrale s-au efectuat în lunile mai–iunie 1817 în apropiere de Viena. Până în anul 1830 măsurările cadastrale au fost finisate în Austria de Jos, Austria de Sus, Salzburg, Știria, Karintia, Kraina și Küstenland. În Dalmația, Boemia, Moravia și Silezia aceste lucrări au demarat în anii 1823–1826,

² Robert Messner, *Der Franziszeische Grundsteuerkataster*, II Teil, in *Jahrbuch des Vereines für Geschichte der Stadt Wien*, vol. 29, 1973, p. 138; Walter Kamenik, *Katastralneuvermessung, historische Kontinuität und zeitgenössische Aspekte*. in *150 Jahre österreichischer Grundkataster*, Wien, 1967, p. 83

dar au fost întrerupte în anul 1830 și reluate peste câțiva ani. În Galiția și Bucovina măsurările cadastrale au început de asemenea la sfârșitul anilor '20 ai sec. al XIX-lea, dar apoi au fost întrerupte pentru o perioadă mai îndelungată, și au fost finisate abia în anii 1854, respectiv 1856. În sfârșit, în Tirol și Voralberg aceste măsurări s-au desfășurat în anii 1855–1861.

La 20 și 31 octombrie 1849 a fost emisă o patentă împăratească, prin care se ordona introducerea Cadastrului Franciscan și în teritoriul Monarhiei Habsburgice, aflat sub suzeranitatea Coroanei maghiare. Măsurările cadastrale s-au efectuat în acest teritoriu, inclusiv în Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș, în anii '50–'60 ai sec. al XIX-lea.

Sursele documentare ale Cadastrului Franciscan

Inițial militarii au jucat un rol decisiv în măsurările cadastrale, deoarece lipseau specialiști civili. Din anul 1818, la Institutul Politehnic din Viena a început să fie predată specialitatea geometria practică. Absolvenții de la această specialitate treptat au început să-i înlocuiască pe militarii implicați în măsurările cadastrale. Însă, abia în anii '60 ai sec. al XIX-lea coordonarea măsurărilor cadastrale a trecut definitiv în seama unor specialiști civili³.

Măsurările cadastrale erau efectuate nemijlocit de către geometri militari sau civili. Aceștia erau secondai de un adjunct sau un ajutor. Geometrii elaborau planșele și mapele cadastrale pentru fiecare localitate cadastrală, fiind direct responsabili pentru veridicitatea și corectitudinea măsurărilor. Tot geometrii verificau în teren hotarele fiecărei localități cadastrale, împreună cu reprezentanții comunelor respective, și întocmeau o schiță sau un plan al localității, cu descrierea exactă a hotarelor. În fiecare district era împuternicit un inspector, care controla lucrările geometrilor și semna, alături de aceștia, planșele și mapele cadastrale. În fiecare provincie austriacă era un director și unul sau mai mulți subdirectori cadastrali, care verificau lucrările realizate de către inspectori.

Pentru Cadastrul Franciscan foarte prețioase sunt planșele cadastrale, realizate la scara 1:2880, care reflectau exact situația din teren a culturilor agricole, hotarelor parcelelor, a cătunelor și localităților, așezarea caselor. Fiecare parcelă funciară era numerotată, iar terenurile arabile, pășunile, fânețele, pădurile, grădinile, livezile, mlaștinile, terenurile neproductive, erau marcate cu o anumită culoare. Casele din lemn erau colorate cu galben, iar cele din piatră – cu roșu. Erău marcate de asemenea casele cu mai multe etaje.

Fiecare planșă cadastrală avea un format standard de 20 × 25 țoli (526,8 × 658,5 mm), fiind reprodușă pe pietre litografice speciale. O astfel de piatră avea 29 țoli (76 cm) lungime, 24 țoli (63 cm) lățime și 3 țoli (8 cm) grosime, având o

³ Karl Ulbrich *Zeittafel zur historischen Entwicklung der österreichischen Katastralvermessung, in 150 Jahre öste*

greutate de circa 90 kg. O piatră litografică era utilizată pentru elaborarea unei singure planșe cadastrale. Potrivit unor calcule, ar fi fost necesare circa 15 739 tone de piatră pentru confecționarea tuturor pietrelor litografice, pe care s-au reproduș cele peste 164 mii de planșe cadastrale în toate provinciile austriece⁴. Doar confecționarea și transportarea acestor pietre litografice a necesitat importante cheltuieli financiare.

În afară de planșele cadastrale, pentru Cadastrul Franciscan foarte importante sunt și mapele cadastrale. Acestea conțin, pentru fiecare localitate cadastrală, câte un protocol al parcelelor funciare și de construcții. Pentru fiecare parcelă funciară este indicat numărul de ordine, numele proprietarului, mărimea suprafeței (în iohi și clafteri), tipul de proprietate (dominicală sau rusticală), genul de culturi, precum și rubrici în care se specifică eventualele modificări survenite după realizarea măsurărilor cadastrale. Parcelele de construcții de asemenea erau numerotate și indicau numele proprietarului, tipul de construcție, materialul din care era construit, suprafața terenului construit, precum și modificările survenite ulterior.

Planșele și mapele cadastrale sunt cele mai importante surse documentare ale Cadastrului Franciscan. Cercetarea acestor izvoare ne permite să reconstituim pentru fiecare localitate amplasamentul terenurilor construite și al celor funciare, să stabilim proprietarul fiecărei parcele, să calculăm exact câte parcele funciare sau de construcții aparțineau unei anumite persoane și care era suprafața acestora etc. De asemenea, planșele și mapele cadastrale ne permit să stabilim exact locul amplasării unor instituții de interes comun, cum ar fi biserica, școala, cimitirul, anumite așezăminte de interes cultural sau social, întreprinderi industriale, așezarea drumurilor, căilor ferate. Planșele și mapele cadastrale conțin denumirea diferitor toponime din fiecare localitate (sat, cătun, râuri, pârâuri, islazuri, lacuri etc.). Protocoalele cadastrale mai conțin informații precum descrierea hotarelor, listele proprietarilor cu indicarea apartenenței sociale, structura terenurilor agricole ș.a.

Lucrări topografice și cartografice în Bucovina la sfârșitul secolului al XVIII-lea – începutul secolului al XIX-lea

Pe teritoriul Bucovinei, încă înainte de anexarea acestuia de către Austria, s-au realizat măsurări topografice de către militari austrieci, conduși de maiorul von Mieg. În anii 1785–1789, când s-au realizat în toate provinciile austriece hărți cadastrale de către militari, astfel de măsurări s-au efectuat și pe teritoriul Bucovinei. Hărțile topografice și cadastrale, realizate în anii '70–'90 ai secolului al XVIII-lea, reprezintă o sursă documentară foarte valoroasă pentru aprecierea realităților social-economice de atunci în acest teritoriu.

⁴ Robert N

La începutul stăpânirii austriece, în Bucovina existau mai multe tipuri de proprietate, ceea ce era caracteristic și pentru alte zone ale Moldovei. Târgurile Cernăuți, Siret și Suceava cu actualele suburbii aparțineau domeniului domnesc. Un număr mare de sate, mai ales în zona dintre Prut și Nistru, se aflau în stăpânirea marilor dregători de la curtea domnească și a altor boieri. Cele mai multe posesiuni le deținea domeniul ecleziastic, care cuprindea peste jumătate din suprafața Bucovinei și era concentrat mai ales în jurul mănăstirilor din ținutul Suceava. Satele răzeșești (circa 50 la număr) erau concentrate în partea de nord a Bucovinei, cele mai multe fiind situate compact în văile râurilor Prut, Ceremuș și cursul superior al Siretului. Între moșiile răzeșești existau puternice legături de rubedenie. În ținuturile Câmpulung-Rusesc și Câmpulung-Moldovenesc țărani erau liberi, iar satele din zona Dornei și Câmpulungului nu aveau proprietari feudali⁵.

Structura proprietății funciare din această zonă, care avea un caracter indiscutabil românesc, s-a modificat rapid după anexarea Bucovinei. Încă în perioada administrației militare (1774–1786) a fost desființată vechea Episcopie de la Rădăuți și înființată Episcopia Bucovinei, dependentă de Mitropolia sârbească din Karlowitz. Concomitent au fost secularizate moșiile episcopale și mănăstirești, din averea cărora în 1783 a fost creat Fondul Bisericesc greco-ortodox al Bucovinei. Organizarea acestor reforme a permis administrarea mai eficientă a fostelor moșii ecleziastice și obținerea unor profituri mai mari, dar, totodată, a consemnat o înstrăinare a românilor din Bucovina față de cei din Moldova.

În cursul anului 1782 Johann Budinszky a cartografiat 40 de sate din zona dintre Prut și Nistru, pentru a se cunoaște mai exact situația social-economică din acest teritoriu. Era preconizat să fie cartografiate și alte localități din Bucovina, dar din lipsa finanțării aceste lucrări au fost stopate. În ianuarie 1783 Johann Budinszky a prezentat lucrarea *Descrierea Bucovinei*, efectuată pe baza cartografierii economice a 40 de localități, ceea ce constituie o nouă sursă documentară foarte prețioasă pentru perioada respectivă⁶.

La sfârșitul sec. al XVIII-lea – începutul sec. al XIX-lea, Bucovina continua să fie una dintre cele mai sărace provincii austriece, în care principala ocupație a locuitorilor era agricultura, în special creșterea vitelor. După încheierea războaielor napoleoniene, procesul de modernizare a societății a avut un impact pozitiv și asupra Bucovinei. Aici a început să se diversifice economia, în special agricultura, au apărut primele fabrici de sticlă, de cherestea, de prelucrare a lemnului, s-a îmbunătățit rețeaua de drumuri, s-a dezvoltat infrastructura. Treptat economia Bucovinei s-a adaptat la cea a Monarhiei habsburgice, iar procesul de modernizare a societății s-a produs într-un ritm mai rapid decât în restul Moldovei, rămasă sub suzeranitate otomană, sau față de Basarabia, ocupată în 1812 de Rusia țaristă.

⁵ Mai detaliat despre situația de atunci vezi Constantin Ungureanu, *Bucovina în perioada stăpânirii austriece 1774–1918*. Chisinau 2003, n. 40–49.

⁶ Johann P

Cadastrul Franciscan în Bucovina

Emiterea, la sfârșitul anului 1817, a ordinului împărătesc de implementare a Cadastrului Franciscan, a constituit un eveniment important pentru Bucovina, cea mai estică provincie austriacă. Deja în anul 1819 au demarat în Bucovina lucrările de triangulare și de măsurare cadastrală. Aceste lucrări au continuat până în anul 1823, fiind realizate mai multe planșe și mape cadastrale, precum și alte protocoale, adiționale cadastrului.

În anul 1823 împăratul Franz I a efectuat o vizită în Bucovina, pentru a cunoaște mai bine realitățile din acest teritoriu, dar și pentru a face cunoștință personal cu mersul lucrărilor de cadastrare. Împăratul s-a întâlnit cu căpitanul ținutului (Bucovina fiind atunci parte a Galiției) și cu directorul lucrărilor de cadastrare, care au raportat despre mersul lucrărilor și au prezentat o parte din planșele și mapele cadastrale deja realizate. După efectuarea acestei vizite, însă, lucrările cadastrale din Bucovina au fost stopate și au fost continuate în Galiția (în perioada 1824–1830). În anii 1831–1833 măsurările cadastrale au fost stopate în toate provinciile austriece din cauza stării precare a finanțelor statului. În Galiția aceste măsurări au fost reluate abia peste 14 ani, în 1844, și au fost finisate peste alți 10 ani, în 1854.

Abia la începutul anului 1854, după o întrerupere de 31 de ani, s-a decis reluarea lucrărilor cadastrale în Bucovina. Deoarece vechile planșe și mape cadastrale, realizate în anii 1819–1823, nu mai corespundeau realității și erau depășite de timp, s-a decis să fie realizate măsurări cadastrale în toate localitățile din Bucovina. Aceste măsurări au demarat în primăvara anului 1854 în nordul Bucovinei și au continuat în cele din centrul și sudul provinciei (până la sfârșitul anului 1856 și începutul anului 1857). La acel moment Bucovina era împărțită în 16 districte de impozitare (Cernăuți oraș, Cernăuți rural, Câmpulung, Coțmani, Gura Humorului, Putila, Rădăuți, Sadagura, Siret, Solca, Storojineț, Suceava, Stănești/Vașcăuți, Vatra Dornei, Vijnțița și Zastavna) și cuprindea 319 localități cadastrale, care în cea mai mare parte corespundeau cu suprafața unei localități. În perioada următoare numărul districtelor de impozitare a rămas același, iar numărul localităților cadastrale a crescut treptat, ajungând la 323 în 1876 și la 328 în anul 1884. În aceiași ani numărul total al localităților din Bucovina a fost de 333, respectiv 334⁷.

În perioada 1854–1856 s-au efectuat măsurări cadastrale în Bucovina pe o suprafață de 10 450 km², fiind realizate 4 821 de planșe cadastrale. Totodată, în mapele cadastrale au fost consemnate 798 707 parcele, pentru fiecare parcelă fiind indicată suprafața, numele proprietarului și alte informații⁸.

⁷ *Gesetz- und Verordnungsblatt für das Herzogtum Bukowina 1884; 19. Verordnung des Bukowinaer k.k. Landes-Präsidenten vom 5. April 1884. Nr. 3433.*

⁸ Robert N

Finisarea și implementarea Cadastrului Franciscan

După finisarea măsurărilor cadastrale în anii 1854–1856 și elaborarea planșelor și mapelor cadastrale, în Bucovina, ca și în alte provincii austriece, au continuat alte lucrări legate de finisarea și implementarea Cadastrului Franciscan. În primul rând s-a ținut cont de reclamațiile diferiților proprietari, care nu erau de acord cu rezultatele măsurărilor cadastrale. În acest caz o comisie specială verifica încă odată rezultatele măsurărilor cadastrale și se întocmea un nou protocol, care era adăugat la mapa cadastrară respectivă.

Deja în anii '60 ai sec. al XIX-lea s-au întocmit noi protocoale, care au inclus schimbările intervenite mai ales la proprietarii parcelelor funciare. Aceste modificări au fost indicate cu toc roșu în protocoalele parcelelor funciare. În mai multe localități cadastrale s-a modificat și suprafața terenurilor agricole, ceea ce de asemenea a fost corectat cu toc roșu în mapele respective. Mapele cadastrale din Bucovina conțin, pentru fiecare localitate cadastrală, date noi privind suprafața parcelelor de construcții și a celor funciare pentru anii 1860–1862 și 1865–1867. Analiza acestor documente ne permite să apreciem ritmul dezvoltării construcțiilor în diferite localități din Bucovina.

La 24 mai 1869, la doi ani după constituirea Monarhiei Austro-Ungare, Parlamentul austriac a adoptat o nouă lege privind reglementarea impozitului funciar. Deoarece în mai multe provincii austriece măsurările cadastrale s-au realizat încă în anii '20–30 ai sec. al XIX-lea, rezultatele respective nu mai corespundeau realității. Totodată, la începutul anilor '70 ai sec. al XIX-lea Monarhia Austro-Ungară a adoptat oficial sistemul metric de măsurare, trecând de la măsurarea suprafețelor în iohi și clafteri la cea în hectare.

După adoptarea acestor schimbări, în toate provinciile austriece s-au efectuat noi măsurări cadastrale sau lucrări de reambulare, s-au întocmit noi planșe și mape cadastrale, s-au realizat noi calcule privind produsul net anual al diferitor tipuri de terenuri. Aceste lucrări de reambulare au continuat mai bine de două decenii, până aproape la sfârșitul sec. al XIX-lea. Abia la 12 iulie 1896 a fost adoptată o nouă lege, care întărea rezultatele revizuirilor cadastrale. Peste câțiva ani Ministerul Finanțelor de la Viena a publicat datele generale ale acestor revizuri cadastrale pentru toate provinciile austriece.

Cercetarea actuală a Cadastrului Franciscan

În prezent, un grup de cercetători de la universitățile din Klagenfurt și Innsbruck (Austria), din care face parte și subsemnatul, realizează o investigație detaliată a Cadastrului Franciscan, efectuat și implementat în sec. al XIX-lea în provinciile austriece Karintia și Bucovina. Ambele provincii aveau o suprafață de circa 10 mii km² și erau locuite de reprezentanții mai multor naționalități: germani și sloveni în

lipoveni în Bucovina. Ambele provincii nu și-au păstrat integritatea teritorială, fiind dezmembrate în sec. al XX-lea. După Primul Război Mondial, cea mai mare parte a Karintiei a rămas la Austria, sud-estul acestei provincii a intrat în componența Sloveniei, iar o porțiune mică din sud a fost cedată Italiei. Nordul Bucovinei a fost ocupat în vara anului 1940 de către trupele sovietice și încorporat în componența R.S.S. Ucrainene, din anul 1991 – în componența Ucrainei.

Planșele și mapele cadastrale ale Cadastrului Franciscan, referitoare la Bucovina, se păstrează aproape integral la Arhivele Naționale din Suceava, în Fondul nr. 287 *Inspectoratul cadastral Bucovina (1854–1943)*. O parte din acest fond cuprinde planșele cadastrale, altul – mapele cadastrale. Din totalul de 319 comune cadastrare, 177 se află în prezent pe teritoriul regiunii Cernăuți, în componența Ucrainei, iar 142 se află în sudul Bucovinei, marea majoritate în componența județului Suceava. Totodată, mai multe foste comune cadastrale (Șipot pe Suceava, Seletin, Straja, Vicovul de Sus, Bilca, Frătăuții Noi, Bahrinești, Tereblecea, Sinăuți) sunt dezmembrate de actualul hotar de stat dintre România și Ucraina.

La Arhiva din Suceava există câte două versiuni a planșelor cadastrale. Prima este o versiune de lucru și cuprinde mai multe corectări, mai ales pentru case. A doua versiune este varianta definitivă a planșelor cadastrale, fără corectări, cu numerotarea exactă a parcelelor funciare și de construcții și foarte calitativ colorată. Planșele cadastrale pentru localitățile din nordul și sudul Bucovinei sunt inventariate și depozitate separat la Arhiva din Suceava. Pentru localitățile din nordul Bucovinei există aproape integral ambele versiuni ale planșelor cadastrale. Pentru cele din sudul provinciei se păstrează aproape integral prima versiune și doar parțial versiunea finală a planșelor cadastrale. Marea majoritate a celorlalte planșe din versiunea finală se păstrează la Oficiul Cadastral din Suceava.

Mapele cadastrale pentru toate localitățile din Bucovina sunt inventariate într-o singură listă, în ordine alfabetică conform denumirilor românești, și sunt depozitate împreună. Cele mai importante documente din mapele cadastrale sunt protocoalele parcelelor funciare și de construcții, structura terenurilor agricole, descrierea hotarelor localităților, lista familiilor ș.a. Pentru mai multe localități, însă, lista documentelor este incompletă.

Toponimia Bucovinei după Cadastru

Planșele și mapele cadastrale conțin informații foarte valoroase și despre denumirea tuturor cătunelor sau țarinelor din fiecare localitate. Oficial în limba germană se numeau *Ried*, care în majoritatea cazurilor coincideau cu denumirea cătunelor din partea respectivă a localității, dar erau și multe cazuri, când aceste *Ried*-uri reprezentau doar niște denumiri de orientare în teren. Aceste denumiri sunt indicate în planșele cadastrale cu litere mari oblice. Denumirea poienilor și pădurilor sunt

diferențiere față de cătune. În majoritatea cazurilor denumirea pădurilor coincide cu numele cătunului din partea respectivă a satului. Pentru cercetarea toponimiei Bucovinei prezintă interes și denumirea pâraurilor, islazurilor și lacurilor, care de asemenea sunt indicate în planșele cadastrale. De regulă, denumirea unui pârau coincide cu numele cătunului unde se află.

Denumirea cătunelor sau țarinelor, pâraurilor, pădurilor, poienilor sunt indicate și în mapele cadastrale, într-o listă aparte. Pe fiecare pagină a protocolului parcelelor funciare se indică și denumirea cătunului respectiv, unde era localizată fiecare parcelă funciară. Acest fapt permite localizarea mai rapidă și exactă a parcelelor funciare în planșele cadastrale. Așadar, denumirea cătunelor sunt indicate în trei surse ale cadastrului: în planșele cadastrale, în protocoalele parcelelor funciare și într-o listă aparte, care se păstrează în mapele cadastrale, alături de lista tuturor familiilor dintr-o localitate.

Planșele și mapele cadastrale au fost elaborate și completate în principal de geometri de etnie germană sau poloneză, care anterior realizaseră astfel de lucrări în Galiția. În cea mai mare parte ei nu posedau sau nu înțelegeau limba română, astfel că denumirea localităților, cătunelor, râurilor, pâraurilor, poienelor, bisericilor etc. au fost transcrise așa cum au fost auzite, dar în ortografie germană sau poloneză. În majoritatea satelor românești, dar și în cele ucrainene, însă, vatra satului sau centrul satului este indicat în planșele și mapele cadastrale drept *Ortsried*, deși evident locuitorii nu foloseau în uz denumirea germană.

La realizarea planșelor cadastrale au contribuit, direct sau indirect, și primarii satelor, marii proprietari, preoții, oamenii cu autoritate din sate, care au indicat pe teren hotarele localităților, cătunelor, parcelelor funciare. Anume acești reprezentanți ai satelor au indicat și denumirea cătunelor sau a altor toponime, iar geometrii au transcris aceste denumiri în planșele și mapele cadastrale. În multe cazuri, însă, reprezentanții satelor nu cunoșteau germana sau poloneza, iar geometrii nu înțelegeau româna sau ucraineana. De aceea, denumirea cătunelor au fost transcrise de geometri așa cum au fost auzite, dar în ortografie germană sau poloneză. Din această cauză denumirea multor cătune diferă esențial față de numirea corectă în limba română.

Totodată, în multe cazuri denumirea acestor *Ried*-uri reprezintă mai degrabă o orientare în teren față de anumite puncte geografice. De exemplu, la Băieșești întâlnim astfel de denumiri: *Entre drum Czemerze la Kornuluncze* (între drumul ce merge la Cornu Luncii), *Schesub pi Dial lenga Schanz* (șesul pe deal lângă șanț); la Buniți – *Dialu aluy Budak* (dealul lui Budac), *Zarina Wekie* (țarina veche); la Cireș – *Jmasu Serethiluj* (imașul Siretului), *Kimpu Dunawetz* (câmpul Dunaveț); la Grănicești – *Dialu fentini Cibului* (dealul fântânii Cibului), *Pariu fentini Cibului* (pârâul fântânii Cibului); la Horecea – *Jntry drumur* (între drumuri), *La szanc* (la șanț); la Crasna Ilschi – *Trazan schü Sarduk* (Trazan și Sarduc), *Zerade schü Dombrowa* (Zerade și Dumbrava); la Cupca – *Kalu Kirsztie* (calul Cârstei), *Undi Mare* (unghiul

pârâul Rachitna); la Ostrița – *de la Fontena lui Jonaskowa* (de la fântâna lui Ionașcu), *La Ponti Zurin* (la puntea Țurenii), *de la Kruczy de la Bagna Molodia* (de la crucea la bagna Molodieii); la Pătrăuți pe Siret – *Dipe Bahna* (după bahnă), *Girła More* (gârla mare), *Wale Petrowetzului* (valea Petrovețului); la Ropcea – *Kostina schü Lunka* (Costina și Lunca), *Pietrosu pisti Hlibiczok* (Pietrosul peste Hlibicioc) etc.⁹

Și în satele ucrainene se întâlnesc multe denumiri de cătune, care nu sunt toponime, ci niște orientări geografice: la Lujeni – *Kut wid Mamaiwciw* (cotul dinspre Mămăiești), *Kut za Mlenom* (cotul după moară), *Lewade w Sadu* (livada în livadă?), *Na Hori wid Wittlwkie za Dorohow* (pe dialul dinspre Vitileuca după drum); la Mămăiești – *nad Sowica* (după Șovița), *Ostrow maly* (insula mică), *Ostrow wielki* (insula mare); la Rohozna – *Miedzy Drogami* (între drumuri), *Od Szubranca* (de la Șubranet); la Stăuceni – *Kolo Chresta* (lângă cruce), *do wielkiego Czereta* (până la cereta? mare), *za wielkim Czeretem* (după Cereta mare); la Șipeniț – *Hony od Dubowce* (câmpul de la Dubăuți), *Po nad Bolotom* (după mlaștină), *Seredny Hony* (câmpul de mijloc) ș.a.¹⁰

În partea de nord și vestică a Bucovinei predominau denumirea cătunelor de proveniență slavă, pe când în partea centrală și de sud a Bucovinei majoritatea toponimelor erau de origine românească. Totuși, chiar și în nordul Bucovinei se mai întâlneau denumiri românești de cătune, dar și în multe sate din sudul provinciei au fost consemnate denumiri slave de cătune. În satele populate de germani și maghiari au fost consemnate și denumiri de cătune de proveniență germană, respectiv maghiară. Mai complicat este de apreciat denumirea cătunelor în satele cu populație mixtă româno-ucraineană, unde populația era bilingvă și unde, probabil, se utilizau în paralel atât denumiri slave, cât și românești, pentru aceleași cătune.

În foarte multe sate se întâlnesc astfel de denumiri, precum *dumbravă*, *opcină*, *seliște*, *țarină*, dar scrise în diferite versiuni. Pentru denumirea *dumbravă*, de exemplu, în diferite sate există astfel de versiuni: *Dabrawa*, *Dabrowa*, *Debrowa*, *Dembrowa*, *Dibrowa*, *Dimbrowy*, *Dombrowa*, *Dombrowa*, *Dombrowica*, *Dubrowa*, *Dumbrawa*, *Dumbrowa*, *Dybrowa*, *Dzibrowa*; pentru *arșița* – *Arschitza*, *Arschytza*, *Arszica*, *Arszyca*; pentru *opcină* – *Obczina*, *Obczyna*, *Obeczyna*, *Oberszyja*, *Opczyna*, *Opczyniara*; pentru *seliște* – *Seleschtie*, *Selestie*, *Selestye*, *Seleszte*, *Selesztie*, *Seleszcze*, *Seleszczy*, *Selistia*, *Seliszcze*, *Selysz*, *Selyszcze*, *Sylyszczze*, *Szeleszczie*, *Szelesie*; pentru *țarină* – *Carinka*, *Caryna*, *Carynka*, *Czarina*, *Tzarina*, *Zarina*, *Zarinka*, *Zarinki*, *Zarynek*, *Zarynko*.

De remarcat și faptul, că în majoritatea satelor românești se consemnează denumirea de *Lewady*, iar în satele ucrainene – versiunea slavă de *Ogrody*. Totuși, în multe sate ucrainene sau cu populație majoritar ucraineană din nordul Bucovinei,

⁹ Arhivele Naționale Suceava, Fond nr. 287 Inspectoratul Cadastral Bucovina (1854–1943), mapele nr. 8 (Băieșești), 35 (Buniinți), 51 (Cupca), 52 (Cireș), 88 (Crasna Ilșchi), 119 (Grănicești), 131 (Horeacea), 188 (Novoselișa), 194 (Ostrița), 204 (Pătrăuți pe Siret), 229 (Ropcea).

¹⁰ *Ibidem*, mapele nr. 151 (Lujeni), 167 (Mămăiești), 227 (Rohozna), 251 (Stăuceni), 269 (Șipeniț).

precum Berbești, Bobești, Gârbăuți, Lujeni, Mamornița, Mămăiești, Panca, Revna, Slobozia Banilei, Stârcea, Șerăuți de Jos, Șerăuți de Sus, Tărășeni, Toporăuți, Vasileu, Vașcăuți pe Ceremuș, Vilaueca, Vitluca, Zveneacin, se întâlnește versiunea românească de *Lewady*. În același timp, în unele sate românești din centrul și sudul Bucovinei (Baineț, Broscăuți, Buniți, Calinești Ienachi, Mihoveni, Oprișeni, Stroești, Țureni) este indicată denumirea slavă de *Ogrody*. Acest exemplu ne demonstrează că este dificil de apreciat, în baza denumirilor cătunelor sau altor toponime, care era situația etnică și lingvistică din anumite sate bucovinene la mijlocul sec. al XIX-lea, când s-a efectuat Cadastrul Franciscan. Publicarea completă a tuturor denumirilor de cătune, pârâuri, poieni, ar constitui însă o sursă documentară foarte valoroasă pentru cercetarea toponimiei localităților bucovinene.

Toponimia districtului Rădăuți după Cadastru

Districtul Rădăuți din partea centrală a Bucovinei, la momentul realizării Cadastrului Franciscan era constituit din 23 de comune cadastrale, dintre care un oraș și restul localități rurale. Majoritatea covârșitoare a populației districtului era românească. Germani locuiau exclusiv în satele Gura Putnei (Karlsberg) și Voievodeasa (Fürstenthal), precum și alături de români la Bădeuți, Frătăuții Vechi, Milișeuți de Sus și Satul Mare, iar satul Măneuți (Andreasfalva) era locuit de maghiari. Orașul Rădăuți era locuit de români, germani și evrei.

În partea muntoasă din vestul districtului Rădăuți se aflau comunele Seletin și Șipot pe Suceava, care erau cele mai întinse comune cadastrale din Bucovina. Comuna Șipot Cameral avea o suprafață de 84 906 iohi și 1 092 claferi (48 860,76 ha, 1 ioh echivalează cu 0,57 ha) și cuprindea satele Brodina, Izvor, Moldova și Șărata. Comuna Seletin avea suprafața de 69 350 iohi și 1 158 claferi (39 914,04 ha) și includea satele Brodina, Frasin, Măgura, Nisipitul, Paltin, Plosca, Ropocel, Rusca, Sadău, Tomnaticul Mic și Ulmu¹¹. Aceste două comune montane erau populate în majoritate de huțani. În prezent partea de nord a teritoriului acestor două comune cadastrale se află în componența Ucrainei, iar restul, în componența județului Suceava din România,

Celelalte comune cadastrale (Măneuți, Bădeuți, Bilca, Burla, Frătăuții Noi, Frătăuții Vechi, Voievodeasa, Horodnic de Jos, Horodnic de Sus, Gura Putnei, Marginea, Milișeuți de Sus, Putna, Satul Mare, Straja, Sucevița, Vicov de Jos, Vicov de Sus, Volovăț și Voitinel) erau constituite dintr-un singur sat. Cu excepția satului Măneuți, unde predominau denumirile de cătune de origine maghiară, în toate celelalte sate, inclusiv la Gura Putnei și Voievodeasa, marea majoritate a denumirilor de cătune aveau proveniență românească.

¹¹ *Ibidem*,

Potrivit cadastrului, cele mai puține cătune erau consemnate în comunele Gura Putnei (2), Voievodeasa (3), Milișeuți de Sus (4), Sucevița (4), Bădeuți (5), Straja (7) și Volovăț (8), iar cele mai multe – la Șipot pe Suceava (57), Frătăuții Noi (30), Seletin (30), Putna (28), Frătăuții Vechi (22), Horodnic de Sus (20), Horodnic de Jos, Satu Mare și Vicov de Sus (câte 19 cătune). La Putna 22 de cătune purtau denumirea unor dealuri, care în cea mai mare parte coincideau cu denumirea pădurilor din zonele respective. Denumiri de dealuri pentru cătune se mai întâlnesc în satele Burla, Horodnic de Jos, Straja, Sucevița, Vicov și Voitinel.

În mai multe sate, precum Bădeuți, Bilca, Voievodeasa, Marginea, Milișeuți de Sus, Satul Mare, Straja și Volovăț este consemnată denumirea germană de *Ortsried*, care reprezintă în fond partea centrală a localității, adică vatra satului, unde erau așezate casele oamenilor.

În comunele Frătăuții Vechi și Satul Mare, unde locuiau și mulți țărani germani, sunt consemnate mai multe denumiri de cătune sub formă de *Gewann*, care din germană înseamnă asociație de parcele funciare identice după mărime și formă, care de regulă nu aveau joncțiune cu o curte țărănească. Se distingeau forme de parcele mari, mici, lungi, scurte, late și înguste (*Gewann – Verband gleichlaufender streifenförmiger Besitzparzellen in Gemengelage, die in der Regel keinen Hofanschluß besitzen. Man unterscheidet formal Groß-, Klein-, Lang- und Kurzgewanne sowie breit- und schmalstreifige Gewanne*). La Frătăuții Vechi erau 8 cătune cu o astfel de versiune germană în denumire, iar la Satu Mare două cătune cuprindeau în denumire cuvântul de *Gewand*.

În satele din districtul Rădăuți sunt consemnate și mai multe denumiri de cătune, care exprimă orientarea față de anumite puncte geografice: *Tarnawka de la Helestieu, Tarnawka de supra Helestieu, Leweczelle in parte Toplitz, Pisti Orsoi, Subt Orsoi, Toloka pe napoe Satului, Toloka inaete Satului, Cimpo de sous, Jntre Helestie, sub Piczoru porcului* etc. La Seletin și Șipot pe Suceava predominau denumiri de cătune de origine slavă.

Publicarea listei complete a denumirilor de cătune sau țarine, poieni, pârauri conform Cadastrului Franciscan ar constitui o sursă documentară foarte valoroasă pentru studierea toponimiei localităților bucovinene din diferite zone ale provinciei. În continuare este prezentată lista completă a tuturor cătunelor, poienilor, pădurilor și pâraurilor din satele districtului Rădăuți conform Cadastrului austriac, realizat în anii 1854–1856.

Toponimele din Bucovina după Cadastrul Franciscan (Districtul Rădăuți)

2 (163) Dornești (Andreasfalva)

Cătune sau țarine: Dornestie, Gatinylok, Keröly földek, Kut, Malam kót, Nagy földek, Nyomásch, Ortsried, Saha

Pârauri: Egres

6 (4) Bădeuți (Badeutz)

Cătune sau țarine: Czotterie, Focizell, Ortsried, Taplica, Warnica

Pârâuri: Debnik – Mühlbach, Mühlbach, Suczawitza

21 (19) Bilca (Bilka)

Cătune sau țarine: Bahna Kriwi, Bahna Wulewi, Goleste, Kriwa, Mohila, Ortsried, Schoima, Wozd, Wulewa

Poieni: Arin Alb, Czereszei, Grigoruka, Jlliana, Karpinisz, Kononiak, Kotoszoimi, La Krywa, Lunga, Marschina Szoimi, Okoli, Piczora porkului, Pioruluj, Porkorie, Puhenelor, Rogotoja, Rungu Jieपुरi, Runkualui Kononiak, Runku Liahului, Runku Puhenelor, Schoima, Stregarie, Zugui

Păduri: Wulewa

Pârâuri: Bilka, Bilka mare, Bilka mika, Holtiana, Kriwa, Mühlbach, Petriminiasa, Walianiagra

40 (37) Burla (Burla)

Cătune sau țarine: Adauszag, Bahna, Bohusz, Dialu Gropilor, Dolina, Fagicilmnik, Fagizil, Girla mori, Kuratura, Mohila, Pasznica, Schoss, Segă

Pârâuri: Jaslowetz, Saratura

70 (112) Frătăuții Vechi (Fratautz Alt)

Cătune sau țarine: Androszner Viertel, Bahna, Baumgewann, Boczker Popi, Dorfgewann, Eichgewann, Gradina, Halbgewann, Hurszujer Viertel, Kasgewann, Kiraszeniec, Kowaczeniec, Langgewann, Lewada, Mal, Molitur, Pollergewann, Prunt, Russische Zarin, Schmalgewann, Toloka, Ugor domneska

Pârâuri: Posen

71 (113) Frătăuții Noi (Fratautz Neu)

Cătune sau țarine: Berina, Cihaneu, Cihaneu la Suczawa, Czornoloza, Dial la Tarnawka, Dubraže, Hulpare, Jakobasa, Kimpomare, Kostische, Kruhloi, Kujla, Lano Mitoka, Lewady, Okruh, Pareu Russu, Pentiaska, Pentiaska Kierstiej, Rozanna, Ruda, Sasaki, spre Jakobasa, Stinzen, Szpak, Tarnawka, Tarnawka de la Helestieu, Tarnawka de supra Helestieu, Toloka, Undiu Popi, Wulewa

Poieni: Czelakie

Păduri: Berina, Hulpare, Okruh, Wulewa

Pârâuri: Klimowiec, Mühlbach, Pentiaska, Ruda, Russu, Szirliwetz, Tarnawka, Treminiasa

74 (283) Voievodeasa (Fürstenthal)

Cătune sau țarine: Haczungul, Ortsried, Woiwodiassa

Poieni: Ciungiu Faitas, Kaiser Ahorn, Pietrosa, Przislop

Păduri: Dialu Reu, Ferszecture, Messa, Pietrosa, Plotisztie, Snama

Pârâuri: Mühlbach, Suczawitza, Woiwodiassa

90 (132) Horodnic de Sus (Horodnik Ober)

Cătune sau țarine: Babcze, Bahna, Balcez, Branestie, Czarina Czalkeu, Czerbi, Fontinell, Har

Toplitz, Pisti

Orsoi, Orsoi, Rede, Subt Orsoi, Teczora, Toloka de napoe Satului, Toloka inaete Satului, Wale Saka, Watra Satului

Poieni: Czetate, Pietreszora

Păduri: Hardegthal

Pârâuri: Fontinell, Horodnik, Posen, Teczora, Toplica

91 (133) Horodnic de Jos (Horodnik Unter)

Cătune sau țarine: Bahna, Bessa, Braedit, Czenushoja, Dialu Horodnik, Hardegthal, Hodor, Kalugaricza, Kolnik, Lozesku, Moczira, Muntianka, Paduricza, Pitrosa, Rede, Teczeu, Tokmitura, Toplicza, Zopodie

Poieni: Arschicza, Hodor, Horodnik, Lozesku

Păduri: Lozesku

Pârâuri: Horodnik, Lozesku, Mühlbach, Posen, Toplicza

125 (123) Gura Putnei cu satul Huta (Karlsberg sammt Ortschaft Hutta)

Cătune sau țarine: Humori, Schunka mare

Pârâuri: Putna, Schunka mare

170 (169) Marginea (Mardzina)

Cătune sau țarine: Bahna, Dielnitze, Dumbrowitza, Fodoroae, Kimpu Horodnikului, Kruszin, Lunka, Okoale, Ortsried, Pojana Fetului, Pojana Kurtzy, Schoarek, Szuwar

Poieni: Arschitza bou, Arschitza mare, Bilecka, Plescha, Stubey, Treszczior

Păduri: Dialu Borkariy, Jwanestilor, Korczenicz, Mulierilor, Piatra mulieri, Plescha, Plopina, Pynuli, Roszky, Russuli, Szurszi roszni

Pârâuri: Andronaki, Baturek, Czel mare, Floka, Gregorana, Hawrisch, Herbowetz, Jaslowetz, Kruschin, Michaleskul, Mühlbach, Obadarie, Schoarek, Schoarek mare, Schoarek mik, Slatina, Suczawitza, Todoraki, Totoriki, Ursoia mik, Wolowetz

178 (177) Milișeuti de Sus (Milleschoutz Ober)

Cătune sau țarine: Cimp de sous, Lunga czartorie, Lunga michalcze, Ortsried

Pârâuri: Mlinowka, Solka, Suczawica

218 (217) Putna (Putna)

Cătune sau țarine: Caryna, Dialu Barbakarie, Dialu Bou mik, Dialu Dzizu, Dialu Gomori, Dialu Haczung, Dialu Jntri Puttni, Dialu Kirana, Dialu Kruczy, Dialu Magura, Dialu Manaster, Dialu Mezitor, Dialu Mori, Dialu Oglinda, Dialu Pisk, Dialu Prislop, Dialu Russu, Dialu Sekieri, Dialu Sekriesch, Dialu Strigoja, Dialu Szandor, Dialu Ursoja, Dialu Zahastra, Gross Puttna, Oberschia Puttnischora, Pojana Mori, Putnischora, Simon

Poieni: Alunisz, Arsenoja, Arszyca Haczung, Arszitza Preluka, Bulaj, Dzizu, Glodu, Gomori, Haczung, Kruczy, la mnizlok dialu Kruczy, Magura mare, Magura mik, Magura wasze, Messa, Mori, Oglinda, Prislop, Puttnischora, Runga Zosiu, Sekatura, Sekieri mare, Sekieri mik, Simon, Stefu, Steniszora, Steroyka, Szandor Arszyca, Szandor mare, Ursoja, Wytzeu, Zahastra lui, Zahastria, Zosiu

Păduri: Dialu Barbakarie, Dialu Bou mik, Dialu Dzizu, Dialu Gomori, Dialu Haczung, Dialu Jntri Puttni, Dialu Kirana, Dialu Kruczy, Dialu Mezitor, Dialu Mori, Dialu Oglinda, Dialu Pisk, Dialu Prislop, Dialu Russu, Dialu Sekieri, Dialu

Sekriesch, Dialu Strigoja, Dialu Szandor, Dialu Ursoja, Dialu Zahastra, Oberschia Puttnischora

Pârâuri: Bou mare, Dzizu, Glodu, Mühlbach (mai multe), Putna, Puttnischora, Ursoja, Wytzeu

219 (219) Orașul Rădăuți (Stadt Radautz)

Cătune sau țarine: Dialu Krucze, Frenczik, Gura Lunka, Jntre Helestie, Lunka, Orsoi, Plob, Saha, Schelkeu, Skruntar, Temnik, Topliczora

Pârâuri: Alter Temnik, Bachniana, Fontinel, Mühlbach, Posen, Saha Graben, Temnik, Walesaho, Wassergraben

239 (237) Satu Mare (Satulmare)

Cătune sau țarine: Bahna, Bolohan, Czartoria, Grabengewand, Hirsengewand, Husch, Kostisz, La Plob, La Temnik, Lunka, Ortsried, Perdela, Plob, Posen, Saha, Saha Schess, Selesti, Temnik, Warnica

Pârâuri: Debnik, Posen, Saha, Saha Graben

241 (272) Șipot pe Suceava cu satele Brodina, Izvor, Moldova și Sărata (Schipot Camerale sammt den Ortschaften Brodyna, Jswor, Moldawa, Sarata)

Cătune sau țarine: Ardszica, Benski, Bobajka, Bobejka, Brodyna, Bukowinka, Chrabusna, Czechorowaty, Czorny Diu, Danilewski, Dechterka, Dielcza, Dietcza, Diutcza, Ditsza werschit, Doszczyna, Dzigut, Dziogul, Hrebin Jswor, Jarowica, Jlla, Kamara, Kobelo, Kremenycia, Kwariw, Luczina, Luhach, Lupczina, Magura, Medwedy, Medwedzyi, Melesch, Mlakowaty, Myrny, Ober Sarata, Oglenda, Paraika, Plosza, Pohonyszczce, Pohonyszczce, Potok Gorbaniuski, Proczert, Ropoczcel, Ropoczillski, Ropocziwka, Rosochata, Riwnia, Sadnysta, Sulytzia, Stara Opczina, Szyroki grun, Tatarka, Tomnatik, u Buka, w Luhach, Weži, Zhar

Poieni: Ardszica mala, Ardszica wielka, Babin perelis, Bandreschiwka, Benski, Beresnik, Bereznyk, Bobajka, Bobajkatza, Bobajkatza mala, Bobajkutza, Bobejka, Bolauki, Bukowinka, Bulawok, Chrabusna, Czechorowaty, Czorny Diu, Dolna Kiczcerka, Dolna Kiczirka, Gronyk, Gruń, Grun Zacharen, Grunyk, Harczynya, Hotej Grón, Hrebin, Hroszarka, Kamara, Kieczera, Kieczera Beczkiwska, Kiczierka, Kobelo, Kobyla, Kotilnice, Kozarka, Kremenica, Kremenycia, Krótki Grón, Kruchla, Kruchla Kieczera, Kozarki, Kruchta Riza, Kwariw, Lesina, mala Riza, Medwedzyi, Melesch, Oglenda, Olexyszy, Olexyszyn Grun, Oseredek, Ostrub, Plai, Plosza, Plosza mala, Pohonyszczce, Pornale, Preslip, Proczert, Pronysenej, Riza, Rizowaty, Riwnia, Rizowata nyszna, Rizowata wysznia, Roman, Ropoczcel, Sadnista, Salasy Weleky, Semenczuk, Seredek, Seredny Grun, Stary Plai, Stoisz, Stoisz wielka, Strymka, Szuraulin, Szyroki Zhar, Szyrokiwski Pohar, Tatarka, Tomnatik, Tonenki, Tonkiej, Torakiwski, Uloha, w Luhach, Wakarka, Wezy mala, Wibczynya, Wirmenska, Wloha, Zadna Riza, Zahin, Zhar, Zupania, Zydownka wielka

Pârâuri: Andrejka, Andreykiwski, Binski, Bobajka, Bohonyschora, Brodyna, Cipow, Czorny Diu, Czorny Potik, Danilewski, Dechterka, Gorbaniwski, Futuliuka, Harczyn, Helestie, Hrebin, Hroszarka, Jswor, Kalinski,

Kamara, Kebelera, Kobelora, Kobilora, Kununski, Perkalab, pid Preslip, Pohoniszczonow, Pohonyschora, Rizowaty, Ropoczel, Rozowaty, Sadnysta, Sarata, Sipitul, Smidestie, Spit Hrebina, Spit Hrosinia, Suczawa, Szerokie, Tonenki, Torakiwski, Wild, Zupania

243 (239) Seletin cu satele Ropocel, Plosca, Rusca, Ulmu, Nisipitul,

Paltin, Sadău, Frasin, Tomnaticul Mic, Brodina și Măgura

(Seletin sammt den Ortschaften Ropoczel, Ploska, Ruska, Ulma, Sipitul,

Baltin, Sadiu, Frasin, Klein Tomnatik, Brodyna und Magura)

Cătune sau țarine: Baltin, Brodyna, Demen, Ehreszcze, Elemska, Falkiu, Frasin, Fuschtie, Kalincza, Krasny dil, Lupszyn, Magura mala, Minty, Palahnisky, Ploska, Ploszczi, Ropoczel, Ruska, Sadiu, Sakalyszczca, Saladyszczca, Seletin, Sipitul, Smidestie, Stiwiory, Tomnatik, Tonenky, Ulma, w Sipituli, w Tenosuli

Poieni: Alexander Sakaleszte, Alexandrena, Arsura Lungul, Askuncul, Bendareu, Bitul, Brodynorska, Budza, Bukowa, Bukowa a lui Goja, Bukowec, Bukowinesti, Bukowinestie, Burdei, Czehrowata, Czystie, Domitrica, Douhy gruń, Dubiwska Gruń, Dubiwska, Dubowiska, Fuschtie, Grujetzu Bodnarului, Haszka, Hepa, Hlyboky, Hrabki, Jaworista, Jesinnek, Kaleletz, Kalincza, Kamenysta, Kazatari, Kiczera, Komunski, Kornu, Korzen, Kosteliwka, Krasny dil, Kunski, Kununski, Kuszba, Lungul, Magura, Menczurmari, Menczurnik, Merlowa, Minty Kosariskie, Mlaka, nad sadowem, na Reur, neu Lungul, Opalnek, Oseredok, Perechrestie, Perejowata, Ploszczi, Poderei, Pryczolok, Pryslop Czornies, Pryslopi, Reur, Risiw, Rizena, Rogis, Rosiczne, Roszyszny, Rotundul, Sadiu, Sakaleszte, Salasy Weleky, Salomesta, Schar do Brodyna, Schloja, Seredna, Skupowa malu, Skupowa wielka, Sliwiory, Solowan, Strimka, Strogoja, Szandru, Szeroka, Sziroka, Szuszecia, Tomnatik, Welma, Wesnarka, Wypczynna, Wipczynka, Woluschin, Wypczina Kostiliwska, Zozywki, Zubriw

Pârâuri: Askunczel, Askuncul, Askuncul mare, Czarna, Czumernari, Czurnary, Bitka, Brodyna, Brodynorsky, Domitrica, Falkiu, Halitza, Hepa, Hremelny, Jepoczstie, Jllemski, Kisselica, Korszeny, Kununa, Kununski, Mühlbach (mai multe), Padukin, Palahniski, Ploska, Pohonyschora, Pohoniszczoro, Rogosa, Ropoczel, Ropocziwka, Roszyszny, Ruska, Sadiu, Sipitul, Spidmagury, Tenosul, Tonky, Zubriw

259 (255) Straja (Strasza)

Cătune sau țarine: Arschitza, Bukow, Dialo Kotos, Falkeu, Ortsried, Plajutz, Skorburam Stiporaska

Poieni: Alexa, Alexa Graju, Alexa in Wirbu, Archischora, Architza Faga, Arsura Petruszka, Askunczel, Baltin, Bukow, Czyrbul, Demetritza, de Sus, Dial Alexy, Dialobeau, do Pietruszki, Entre Falkeutz, Entre Plajutz, Fataschuni, Gruz, Gurabou, Kalbaschka, Kapucin, La Pritucze, la Rung, Leordina, Mlacha, Mlaka, Paltine, Petrecze, Petrischora, Pietruszka, Plajutz, Prysłapa, Rung, Sanoga, Sinzitura, Stojina, Struktura, Uedzie

Păduri: Bukow, Dialo Kotos, Falkeu, Plajutz, Skorbura

Pârâuri: Askunczel, Bou, Dziza, Falkeu, Falkeutz, Mühlbach

267 (263) Sucevița (Suczawitza)

Cătune sau țarine: Dialu Berkesie, Dialu Holm, Tzarina, Tzarina Secatura

Poieni: Arsizza ruska, Merului, Preluca Niagul, Przislop?, Stubei?, Tresior?, Ursului

Păduri: Arsizza mare, Berkesie, Czingelupoli, Dialu Reu, Dragosczy, Forkoi, Grujeczu Pallynuluj, Opczina Pangarczy, Piczur Ciangelo, Piczur Krucy, Piczur mary, Putka, Putka mezzulur, Putka Plujului, Sekaria, Slubei, Tanury

Pârâuri: Berkesie, Dragoszyn, Mühlbach, Ruski, Suczawitza

295 (298) Vicov de Sus (Wikow Ober)

Cătune sau țarine: Bachna, Bachna Hlinossa, Bilka, Bilschili, Dialu Baschuluj, Fontinele, Golesctie, Gradiny, Gura Plaului, Gura Sarata, Laura, Magura, Opschinore, Pod Magura, Prundul Suczewi, Sches Biwolerie, Sches Suczawa, Schikowa, Sykatura

Poieni: Antri Bukuluj, Antri Schikowa, Arinisch, Arschischora, Arschyta, Bachniana, Bilka maj sus, Bilkutza, Bobejka, Bredischora, Brustura, Bukului, Czolota, Czyresch, de Wyrw, Griga, Gura Hlinossa, Hrycaska, Huhuric, Huhuric oder Czereschie, Kaprarie, Koschuli, Kruschina, la Oberschia Bobejka, la Oberschia Koschului, la Petrika, Lawada Bilska, Loselor, Loselor de sus, Loza, Magura mare, Moczeryca, Oberschia Bobejka, Oberschia lui Pareu, Oleraska, Pareul, Petruschka, Ploptsch, Primawarati, Rotunda, Schwercha, Sundschi, Tajeturle, Tatarka, Tufa, Tufilor, Zanku

Păduri: Bilschili, Laura, Magura, Schikowa

Pârâuri: Bilka mare, Bilka mik, Laura, Mühlbach (mai multe)

296 (308) Vicov de Jos (Wikow Unter)

Cătune sau țarine: Dialu Lahuluj, Dialu Malu, Lunka, Mestiecze, Padury, Pareu Slatina, Pojana Kondry, Remeseu, Selesctie, Slatiora, sub Piczoru porcului, Wikow Unter

Păduri: Dialu Lahuluj, Padury, Slatiora

Pârâuri: Kacza, Mühlbach, Remeseu, Slatiora, Woytinell

303 (305) Volovăț (Wolowetz)

Cătune sau țarine: Loze, Lupastian, Ortsried, Siga, Soropan, Wadu Andriaszi, Wadu Horodnik, Wadu wladika

Păduri: Soropan

Pârâuri: Herbowetz, Jaslowetz, Suczawica, Wolowetz

305 (307) Voitinel (Woytinell)

Cătune sau țarine: Braedit, Brusturi, Dialu Liakului, Dialu Unguran, Galanestie, Gura Woytinell, Kosta Braedit, Manetz, Moczira, Priluczi, Sakatura, Tozina, Woloka

Păduri: Krewetze, Moczira, Priluczi

Pârâuri: Balta nekowului, Galanestie, Kaimeta, Mühlbach, Dstaid, Woytinell

Toponymik der Bukowina Mitte des 19. Jahrhunderts gemäß des Franziszeischen Katasters (Radautzer Distrikt)*

(Zusammenfassung)

Der Verfasser zeigt, dass im 19. Jahrhundert in allen Provinzen der Habsburgermonarchie Katastralvermessungen durchgeführt wurden, mit dem Zweck, das Besteuerungssystem zu verbessern, die Struktur der Ackerböden und ihre Rentabilität genauer zu kennen und die Besitzer aller Grundparzellen festzustellen.

Auf dem Gebiet der Bukowina wurden schon vor dessen Angliederung an das Österreich topographische Vermessungen mit Hilfe des österreichischen Militärs unter der Leitung des Majors von Mieg gemacht. In den Jahren 1785–1789, als das Militär Katastralnappen in allen österreichischen Provinzen zusammenstellte, wurden solche Vermessungen auch in der Bukowina vorgenommen. Die topographischen und Katasterkarten aus den '70er-'90er Jahren des 18. Jahrhunderts bilden eine sehr wertvolle dokumentarische Quelle für die Forschung der damaligen sozial-ökonomischen Verhältnisse dieses Gebietes. Sie enthalten wichtige Informationen über die Namen aller Weiler und Ackerfelder aus jeder Ortschaft. Die Veröffentlichung der vollständigen Liste aller Weiler oder Dörfer, Ackerfelder, Weiden, Bäche dem Franziszeischen Kataster gemäß wäre eine sehr bedeutende dokumentarische Quelle für das Studium der Bukowiner Toponymik, d. h. der Ortschaften aus verschiedenen Teilen der Provinz. In dem Sinne wird in der vorliegenden Studie die vollständige Liste der Weiler, Weiden, Wälder und Bäche aus den Dörfern des Radautzer Distrikts dem österreichischen, in den Jahren 1854–1856 zusammengestellten österreichischen Katasters gemäß präsentiert.

* Traducere